

**Zasady etyki publikacyjnej obowiązujące w czasopiśmie
zgodne z wytycznymi Komitetu do spraw Etyki Publikacyjnej (COPE) *Code of Conduct and Best Practice Guidelines for Journal Editors*¹ oraz *Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing*²**

W wypadkach nieuwzględnionych w niniejszych Zasadach etyki publikacyjnej Redakcja stosuje odpowiednie schematy postępowania przygotowane przez Komitet do spraw Etyki Publikacyjnej (COPE)³.

Przedstawione poniżej standardy dotyczą zasad etycznych obowiązujących Autorów, Redaktorów, Recenzentów i Radę Naukową na każdym etapie publikacji tekstów w czasopiśmie.

Wszystkie artykuły zgłoszone do publikacji w czasopiśmie są sprawdzane pod kątem zgodności z zasadami etyki, rzetelności, transparentności, wartości i użyteczności naukowej.

Zasady dotyczące członków Redakcji

Członkowie Redakcji stale dbają o dobrą kondycję, spójność, regularność, dostępność i jakość czasopisma. Kierują się rzetelnością naukową i bezstronnością. Redakcja dąży do podnoszenia standardów naukowych, redakcyjnych oraz etycznych. Redaktorzy powinni ponosić odpowiedzialność za wszystko, co jest publikowane na łamach czasopisma.

I. Monitorowanie standardów etycznych

Zespół redakcyjny stale kontroluje przestrzeganie standardów i zasad etycznych związanych z publikacją tekstów naukowych i przeciwdziała praktykom niezgodnym z przyjętymi standardami.

II. Zasada fair play

Teksty zgłaszane do publikacji są oceniane przez Redakcję przede wszystkim pod względem merytorycznym, formalnym i technicznym. Decyzje Redakcji muszą opierać się na wartościach naukowych, a kwestie takie jak rasa, płeć, wyznanie, pochodzenie etniczne, obywatelstwo czy przekonania polityczne Autorów w żaden sposób nie mogą wpływać na ocenę artykułów⁴.

III. Decyzje dotyczące publikacji

Zespół redakcyjny decyduje, które materiały zostaną, a które nie zostaną opublikowane. Przy podejmowaniu decyzji kluczowe są następujące kryteria: znaczenie naukowe pracy, oryginalność ujęcia problemu, przejrzystość

¹ COPE Council, *Code of Conduct and Best Practice Guidelines for Journal Editors*, https://publicationethics.org/files/Code_of_conduct_for_journal_editors_Mar11.pdf, dostęp: 14.02.2023.

² The Committee on Publication Ethics, DOAJ, the Open Access Scholarly Publishing Association, the World Association of Medical Editors, *Principles of transparency and best practice in scholarly publishing*, <https://doaj.org/apply/transparency/>, dostęp: 14.02.2023.

³ COPE Council, Polish: all flowcharts, <https://publicationethics.org/resources/flowcharts/polish-all-flowcharts>, DOI: <https://doi.org/10.24318/cope.2019.2.36>, dostęp: 14.02.2023.

⁴ The Committee on Publication Ethics, DOAJ, the Open Access Scholarly Publishing Association, the World Association of Medical Editors, *Principles of transparency and best practice in scholarly publishing*, <https://doaj.org/apply/transparency/>, dostęp: 14.02.2023.

i zgodność z zakresem tematycznym czasopisma, zgodność z zasadami etyki, zgodność z wymaganiami merytorycznymi i formalnymi opisanymi w *Instrukcjach dla Autorów* oraz wskazania sformułowane przez Recenzenta podczas procesu recenzji naukowej.

Redakcja czasopisma ma obowiązek poinformować Autora(-ów) o wyniku oceny redakcyjnej zgłaszanego tekstu.

IV. Zasada poufności

Członkowie Zespołu redakcyjnego stosują się do zasady poufności, a więc nie ujawniają osobom nieupoważnionym żadnych informacji na temat zgłaszanych do publikacji prac. Osobami upoważnionymi do posiadania tych informacji pozostają jedynie sami Autorzy, wybrani Recenzenci, uprawnieni Redaktorzy i członkowie Rady Naukowej oraz Wydawca.

V. Przeciwdziałanie konfliktom interesów

Nieopublikowane artykuły nie mogą być bez pisemnej zgody Autorów wykorzystywane przez członków Zespołu redakcyjnego ani przez żadne inne osoby uczestniczące w procedurach wydawniczych.

Redakcja, wyznaczając Recenzenta, musi uwzględniać zasadę przeciwdziałania konfliktom interesów.

Konflikt interesów w przypadku Recenzenta może wystąpić wtedy, gdy pojawiają się okoliczności, które mogą budzić wątpliwości co do jego bezstronności lub wpływać na jego działania podczas procedury recenzowania, np. powiązania służbowe, finansowe, prawne, opinie Recenzenta, rywalizacja naukowa, relacje rodzinne.

W przypadku gdy członek Redakcji lub Rady Naukowej zgłasza tekst do czasopisma, Redakcja podejmuje maksymalne wysiłki, aby zachować bezstronność w procesach redakcji i recenzji. Opiekę nad tymi procesami obejmuje inny Redaktor czasopisma, a osoba zgłaszająca tekst jest z nich wyłączona⁵.

Redakcja podaje do wiadomości Czytelnika informacje o źródłach finansowania publikacji oraz wsparciu instytucjonalnym lub ze strony organizacji i innych osób albo podmiotów (*financial disclosure*) w publikowane badania.

VI. Skargi, zażalenia, odwołania

W przypadku wpłynięcia skarg, zażaleń lub odwołań Redakcja czasopisma ma obowiązek ich rejestrowania i archiwizowania. Redakcja prosi o szczegółowe opisanie sprawy w zgłoszeniu oraz wskazanie, jakich treści lub jakich działań dotyczy. Redakcja ma obowiązek dochowania anonimowości danych osoby nadsyłającej, chyba że osoba ta samodzielnie wyrazi chęć ujawnienia jej danych. Osobami upoważnionymi do posiadania tych informacji pozostają jedynie: osoba zgłaszająca, uprawnieni Redaktorzy oraz Wydawca. Redakcja ma obowiązek odpowiedzieć pisemnie na złożone do Redakcji skargi, zażalenia i odwołania w terminie nieprzekraczającym 30 dni od daty wpłynięcia takiego dokumentu. Odpowiedź Redakcji musi uwzględniać co najmniej ocenę sprawy i opis podjętych lub planowanych przez Redakcję działań w związku ze sprawą.

VII. Zasada rzetelności naukowej

Członkowie Zespołu redakcyjnego zobowiązani są dołożyć wszelkich starań dla zachowania integralności w kwestii rzetelności naukowej publikowanych prac. W tym celu mogą oni nanosić stosowne poprawki, a także

⁵ COPE Council, *Editor as author in own journal*, <https://publicationethics.org/case/editor-author-own-journal>, dostęp: 14.02.2023.

– w przypadku podejrzeń nieuczciwych praktyk (plagiatu, fałszowania wyników badań etc.) lub działań nieetycznych – podjąć decyzję o wycofaniu tekstu z publikacji.

Wszelkie przejawy nierzetelności naukowej (*scientific misconduct*), w szczególności: *ghostwriting*; *guest authorship*; plagiat; zmyślanie lub fałszowanie danych; manipulowanie danymi; zjawisko Matyldy; efekt św. Mateusza⁶; błędne i niesumienne przeprowadzenie postępowania badawczego oraz naruszenie zasad etyki w nauce są niedopuszczalne i muszą być bezzwłocznie przanalizowane i rozpatrzone przez Redaktora Naczelnego oraz Radę Naukową.

Redakcja czasopisma ma obowiązek rejestrowania i archiwizowania takich przypadków.

Redakcja prosi o informowanie w przypadku wykrycia takich praktyk. Sugeruje się, aby zgłoszenie zawierało szczegółowy opis sprawy oraz wskazanie, jakich treści dotyczy.

Redakcja po otrzymaniu zgłoszenia kontaktuje się z Autorem, prosi o wyjaśnienie, gromadzi i zapoznaje się z zebranymi i dostarczonymi dowodami na nierzetelność naukową, a następnie formułuje decyzję o wycofaniu, o sprostowaniu/korekcie, o poinformowaniu odpowiednich organów i/lub instytucji.

VIII. Zapora *ghostwriting* i *guest authorship*

Redakcja w trosce o rzetelność naukową publikowanych tekstów prowadzi selekcję nadesłanych artykułów zgodnie z zasadami zapory *ghostwriting* i *guest authorship*. Ze zjawiskiem *ghostwritingu* mamy do czynienia wówczas, gdy ktoś wniósł istotny wkład w powstanie publikacji, ale nie ujawniono jego udziału jako jednego z autorów lub nie wskazano jego roli w podziękowaniach zamieszczonych w publikacji. *Guest authorship* (*honorary authorship*) to przypadek, gdy ktoś, kto miał znikomy udział w powstaniu publikacji, lub w ogóle go nie miał, pomimo to został oznaczony jako Autor/Współautor publikacji.

Aby przeciwdziałać przypadkom *ghostwritingu* i *guest authorship* Redakcja czasopisma wprowadza odpowiednie procedury.

Redakcja wymaga od Autorów i Współautorów złożenia oświadczeń⁷, w szczególności deklaracji o rodzaju i zakresie wkładu (procentowego) poszczególnych Autorów i Współautorów w powstaniu dzieła wraz z danymi (imię, nazwisko, afiliacja, identyfikator ORCID).

⁶ Przykłady nierzetelności naukowej:

Plagiat – polega na „przywłaszczeniu sobie autorstwa albo wprowadzeniu w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania” (Dz.U. 2018 poz. 1668, art. 287).

Autoplgiat – sprawianie mylnego wrażenia co do oryginalności własnego utworu względem swych poprzednich, a w rzeczywistości kopiowanych dzieł” (J. Doliński, *Autoplgiat*, „Edukacja Prawnicza” 2012, nr 3 (132), <https://www.edukacjaprawnicza.pl/autoplgiat/>).

Zjawisko Matyldy – zjawisko dyskryminacji kobiet w nauce (więcej: A. Derra, *Przemilczane i zapomniane. O zjawisku Matyldy, czyli systemowym umniejszaniu roli kobiet w nauce*, „Ethos. Kwartalnik Instytutu Jana Pawła II KUL” 2016, Tom 29, nr 1 (113), s. 203–220, <https://czasopisma.kul.pl/ethos/article/view/5314>).

Efekt św. Mateusza – występuje, gdy „pewne procesy psychospołeczne wpływają na przydział nagród dla naukowców za ich wkład – przydział, który z kolei wpływa na przepływ idei i odkryć w sieciach komunikacyjnych nauki” (R.K. Merton, *The Matthew effect in science: The reward and communication systems of science are considered*, „Science” 1968, 159 (3810), s. 56, <https://www.jstor.org/stable/pdf/1723414.pdf>).

⁷ Listę niezbędnych dokumentów przedstawiono w punkcie *Zasady dotyczące Autorów. XV. Podstawowe wymagania formalne dotyczące publikacji*.

Ghostwriting i *guest authorship* są przejawami nierzetelności naukowej, a wszelkie wykryte przypadki będą demaskowane, włącznie z powiadomieniem odpowiednich podmiotów (instytucje zatrudniające autorów, towarzystwa naukowe, stowarzyszenia edytorów naukowych itp.).

Redakcja wymaga podania informacji o źródłach finansowania publikacji oraz wsparciu instytucjonalnym publikowanych badań przez organizacje i inne podmioty (*financial disclosure*).

IX. Korekta tekstów

Redakcja, Autor(zy) oraz Recenzenci mogą na etapie procesu redakcyjnego (przed publikacją tekstu) na drodze dyskusji dokonywać korekty tekstów.

Autor może wymagać od Redakcji wprowadzenia zgłoszonych przez niego poprawek do tekstu.

Redakcja zastrzega sobie również prawo do korekty tekstów już po ich opublikowaniu, bez informowania Czytelników i Autorów. Dotyczy to wyłącznie tzw. drobnych zmian. Drobne zmiany obejmują np. poprawienie formatowania i pisowni. Nie są to istotne korekty, które wpływają na odbiór czy zakres prezentowanych treści.

Istotne zmiany, takie jak wycofanie artykułu z powodu błędu, dodanie lub usunięcie Autora, poprawa danych wpływających na interpretację wyników badań po opublikowaniu, mogą zostać wdrożone zgodnie z procedurami wskazanymi przez COPE³.

Redakcja zaprasza wszystkich zainteresowanych do podjęcia debat i dyskusji na temat publikowanych treści. Redakcja może zamieścić treść debaty na łamach czasopisma, na stronie www czasopisma lub na zewnętrznej witrynie.

X. Wycofanie tekstu

Zespół redakcyjny może rozważyć wycofanie tekstu, jeżeli:

- istnieją wyraźne dowody świadczące o braku wiarygodności wyników badań, fabrykowaniu danych, jak również popełnieniu niezamierzonych błędów (np. błędy w obliczeniach, błędy metodologiczne);
- wyniki badań zostały wcześniej opublikowane gdzie indziej bez odpowiedniego odwołania do poprzednich źródeł lub ujawnienia takiej informacji Redakcji, bez zgody na ponowną publikację lub bez uzasadnienia (przypadki zbędnych publikacji);
- zawiera on materiały lub dane bez odpowiednich zgód na ich wykorzystanie (np. prawo do wykorzystania ilustracji, prawo do dysponowania wizerunkiem, inne licencje lub sublicencje - również zły zakres pól eksploatacji czy zakres czasowy takich zgód/licencji);
- narusza on prawa autorskie lub prawa zależne;
- podczas badań nie dotrzymano procedur etyki lub nie przestrzegano przepisów szczebla międzynarodowego, krajowego i instytucjonalnego;
- została naruszona zasada braku konfliktu interesów Autorów, Recenzentów lub Redakcji, co wpływa na interpretację tekstów;
- praca nosi znamiona plagiatu, autoplagiatu bądź narusza inne zasady etyki.

Zawiadomienie o wycofaniu tekstu należy traktować jako równoznaczne z wycofaniem artykułu. Zawiadomienie to powinno zawierać informacje o osobie (w nagłówku powinien się znaleźć co najmniej tytuł/y i nazwisko/-a Autora/-ów pracy) i powodach (w celu rozróżnienia błędów niezamierzonych od celowych nadużyć) decydujących o wycofaniu tekstu. Wycofywane teksty nie zostają usunięte z opublikowanej wersji czasopisma, ale fakt

i przyczyna ich wycofania będą wyraźnie oznaczone. Nie dotyczy to sytuacji, w których naruszony jest uzasadniony interes prawny Autora, Redakcji, Wydawcy lub osób trzecich – wówczas tekst może być wycofany, a Redakcja ma obowiązek opublikować informację wyjaśniającą. Autor ma prawo do odwołania się od decyzji Redakcji.

W innych przypadkach Redakcja stosuje się do zaleceń wskazanych w *COPE Retraction Guidelines*⁸ oraz *COPE Flowcharts*³.

XI. Sprostowania, wyjaśnienia, uzupełnianie tekstów, erraty

Redakcja, w razie potrzeby, zawsze gotowa jest opublikować stosowne sprostowania, wyjaśnienia lub przeprosiny. Będą one publikowane na stronie internetowej czasopisma i/lub w opublikowanej wersji czasopisma.

W przypadku gdy – zgodnie z niniejszymi Zasadami etyki publikacyjnej oraz zaleceniami COPE – tekst nie kwalifikuje się do wycofania ani do korekty drobnych zmian, Redakcja dopuszcza publikację errat, uzupełnień i/lub sprostowań. Każde uzupełnienie dotyczące zmian istotnych (wpływających na odbiór czy zakres prezentowanych treści oraz na ustalenie autorstwa) powinno być uzupełnione o sprostowanie Redakcji wskazujące na zakres uzupełnienia i przyczynę wprowadzenia tego uzupełnienia.

Redakcja zobowiązuje się do analizowania i dokumentowania wszelkich przejawów nierzetelności naukowej.

Wszelkie wykryte i potwierdzone przypadki nierzetelności naukowej będą demaskowane, włącznie z powiadomieniem odpowiednich podmiotów (instytucje zatrudniające Autorów, towarzystwa naukowe, stowarzyszenia edytorów naukowych itp.).

XII. Zasada otwartości i stałego dostępu

Redakcja wspiera politykę otwartego dostępu. Czasopismo jest publikowane w otwartym dostępie (Open Access), co oznacza, że wszystkie treści są dostępne bezpłatnie dla użytkowników i instytucji.

Wszystkie teksty są publikowane w wersji elektronicznej. Redakcja dąży do archiwizacji tekstów w różnorodnych bazach danych.

XIII. Zasady dotyczące udostępniania danych i odtwarzalności danych

Redakcja zachęca Autorów do archiwizacji danych badawczych w otwartych repozytoriach danych badawczych. Redakcja nie wymaga od Autorów załączania danych badawczych. W wybranych przypadkach Redakcja może jednak zwrócić się do Autora o dostarczenie danych badawczych (np. zgłoszonych do Redakcji problemów z integralnością przedstawianych danych czy duplikowaniem danych).

XIV. Reklamy

Redakcja akceptuje publikowanie w czasopiśmie jedynie reklam:

- konferencji naukowych, warsztatów, działalności naukowej, konferencji branżowych i innych wydarzeń związanych z tematyką czasopisma;
- działalności wydawniczej Wydawcy czasopisma;

⁸ COPE Council, *COPE Guidelines: Retraction Guidelines*, DOI: <https://doi.org/10.24318/cope.2019.1.4>, dostęp: 14.02.2023.

– sponsorów lub partnerów czasopisma.

Zapytanie o reklamy należy kierować do Redakcji.

Redakcja wskazuje na głównej stronie internetowej czasopisma, czy posiada sponsora.

Publikując reklamę partnera lub sponsora, Redakcja jednoznacznie wskazuje na jego rolę na stronie www czasopisma i/lub w wydaniu czasopisma. Reklama musi być oddzielona od publikowanych w czasopiśmie treści.

Reklamy nie wpływają w żaden sposób na podejmowanie decyzji redakcyjnych przez Redakcję czasopisma.

XV. Opłaty dla Autorów i Recenzentów

Redakcja czasopisma informuje, że nie pobiera opłat autorskich (APC – *article processing charges*) za złożenie (*submission fee*), publikację (*publication fee*), recenzję (*review fee*), procedowanie artykułów (*processing fee*) oraz nie przekazuje honorariów.

Kontakt z Redakcją czasopisma:

Wątpliwości dotyczące rzetelności naukowej należy kierować: zdzislaw.zblewski@uj.edu.pl.

Dyskusje, uwagi, należy kierować: zdzislaw.zblewski@uj.edu.pl.

Etyka badań naukowych – pytania i zgłoszenia należy kierować: zdzislaw.zblewski@uj.edu.pl.

W przypadkach nieopisanych w niniejszych Zasadach etyki publikacyjnej Redakcja stosuje się do zaleceń wskazanych w *COPE Retraction Guidelines*⁸ oraz *COPE Flowcharts*³.

Zasady dotyczące Autorów

I. Zasady dotyczące autorstwa pracy

Autorstwo może odnosić się do osób lub grup, które tworzą pomysł lub opracowują publikację rozpowszechniającą intelektualną lub twórczą pracę⁹.

Wszystkie osoby wymienione w zgłoszonej pracy jako Autorzy muszą mieć faktyczny znaczący udział w powstaniu tekstu (projekcie, pomysle, planowaniu, wykonaniu, interpretacji wyników). Ponadto wszystkie osoby, które miały wpływ na ostateczny kształt pracy, powinny zostać wymienione jako Współautorzy. Obowiązek upewnienia się, że osoby mające wkład w powstanie artykułu akceptują jego ostateczną formę, leży po stronie Autora zgłaszającego tekst do publikacji.

Pozostałe osoby, które nie spełniają powyższego warunku Autorstwa, a ich wkład w powstanie tekstu był nieznaczący (np. mentorowanie ogólne, koordynowanie badań, zbieranie danych mogą udzielić zgody na uwzględnienie ich w sekcji Podziękowań.

Kolejność Autorów musi zostać ustalona i zaakceptowana przez wszystkich Autorów tekstu. Zmiana autorstwa lub kolejności w tekstach nieopublikowanych wymaga zgody wszystkich Autorów tekstu, Recenzentów oraz Redaktora Naczelnego, a także wyjaśnienia przyczyny takich zmian. Po publikacji tekstu zmiany informacji o Autorach są możliwe do wdrożenia zgodnie z procedurami wskazanymi przez COPE³.

Redakcja zaleca stosowanie taksonomii CRediT (Contributor Roles Taxonomy)¹⁰ w określaniu wkładu Autorów.

Redakcja wymaga od Autorów złożenia oświadczeń¹¹, w szczególności deklaracji o rodzaju i zakresie wkładu poszczególnych Autorów w powstanie dzieła wraz z danymi (imię, nazwisko, afiliacja, identyfikator ORCID).

Autor(zy) przez publikacją tekstu podpisują z Wydawcą odpowiednią umowę oraz dostarczają do Redakcji Oświadczenie o autorstwie, potwierdzające spełnienie kryteriów autorstwa określonych w niniejszej Etyce publikacyjnej. Zostaje przedstawiony wkład poszczególnych Autorów w powstanie publikacji; zaświadczenie o niepominięciu żadnych innych osób zasługujących na autorstwo oraz o odpowiedzialności za kompletność i prawdziwość złożonych oświadczeń.

Autor, składając tekst do publikacji, zobowiązuje się do dokonywania korekt redakcyjnych, odpowiedzi na recenzje w wyznaczonym przez Redakcję terminie oraz deklaruje, że na wezwanie Redakcji dopełni obowiązku odpowiedzi na podjętą dyskusję lub polemikę.

Autor może wymagać od Redakcji wprowadzenia zgłoszonych przez niego poprawek do tekstu.

II. Zasada fair play

Teksty zgłaszane do publikacji są oceniane przez Redakcję przede wszystkim pod względem merytorycznym, formalnym i technicznym. Decyzje Redakcji muszą opierać się na wartościach naukowych, a kwestie takie jak: rasa, płeć, wyznanie, pochodzenie etniczne, obywatelstwo czy przekonania polityczne Autorów w żaden sposób nie mogą wpływać na ocenę artykułów⁴. W przypadku gdy Autor podejrzewa, że nie dotrzymano zasady fair play, może zgłosić skargę lub zażalenie do Redaktora Naczelnego czasopisma. Więcej na ten temat w części: *Zasady dotyczące członków Redakcji: III. Decyzje dotyczące publikacji oraz VI. Skargi, zażalenia, odwołania*).

⁹ COPE, *Authorship*, <https://publicationethics.org/resources/discussion-documents/what-constitutes-authorship-english-june-2014>, dostęp: 14.02.2023.

¹⁰ CRediT, <https://credit.niso.org/>, dostęp: 14.02.2023.

¹¹ Niezbędne dokumenty opisano w punkcie *Zasady dotyczące autorów. XV. Podstawowe wymagania formalne dotyczące publikacji*.

III. Zasada rzetelności naukowej

Autorzy zgłaszanych do publikacji tekstów są zobowiązani do rzetelnego opisu wykonanych prac badawczych oraz obiektywnej interpretacji wyników. Prace powinny zawierać wystarczająco dużo informacji umożliwiających identyfikację źródeł danych, a także powtórzenie badań. Nierzetelne lub niezgodne z zasadami etyki prezentowanie i interpretowanie danych i wyników badań jest niedopuszczalne i skutkować może wycofaniem tekstu.

Wszelkie przejawy nierzetelności naukowej (*scientific misconduct*), w szczególności: *ghostwriting*; *guest authorship*; plagiatstwo; zmyślanie lub fałszowanie danych; manipulowanie danymi; zjawisko Matyldy; efekt św. Mateusza⁶; błędne i niesumienne przeprowadzenie postępowania badawczego oraz naruszenie zasad etyki w nauce są niedopuszczalne i muszą być bezzwłocznie przanalizowane i rozpatrzone przez Redaktora Naczelnego oraz Radę Naukową. Redakcja czasopisma ma obowiązek rejestrowania i archiwizowania takich przypadków.

Teksty niespełniające zasad rzetelności naukowej nie zostaną dopuszczone do publikacji. W przypadku gdy nierzetelność została zgłoszona/dostrzeżona już po publikacji tekstu, Redakcja – po otrzymaniu takiego zgłoszenia – kontaktuje się z Autorem, prosi o wyjaśnienie, gromadzi i zapoznaje się z zebranymi i dostarczonymi dowodami na nierzetelność naukową, a następnie formułuje decyzję o wycofaniu, sprostowaniu/korekcje, o poinformowaniu odpowiednich organów i/lub instytucji. Autor ma prawo do odwołania się od decyzji Redakcji.

IV. Zasada rzetelności źródeł

Autorzy zgłaszanych prac zobowiązani są zawsze wskazywać publikacje i inne źródła, które zostały przez nich wykorzystane przy tworzeniu artykułu.

V. Zasady oryginalności pracy

Autorzy mogą zgłaszać do publikacji wyłącznie własne, oryginalne teksty. Teksty te nie mogą być zgłoszone równoległe do innego czasopisma/publikacji lub być częścią opublikowanego już czasopisma/publikacji.

Jedynie w szczególnych i uzasadnionych przypadkach dopuszczalne jest wyrażenie zgody przez Redaktora naczelnego na ponowną publikację tekstu wcześniej publikowanego. Tekst musi zawierać odniesienie bibliograficzne do tekstu pierwotnie opublikowanego.

Autorzy, wykorzystując badania lub powołując się na dane lub słowa innych osób, powinni używać stosownych oznaczeń wskazujących na cytowanie. Plagiat czy fabrykowanie danych są niedopuszczalne.

VI. Zasada przeciwdziałania konfliktom interesów Autorów

Nieopublikowane artykuły nie mogą być bez pisemnej zgody Autorów wykorzystywane przez członków Zespołu redakcyjnego ani żadne inne osoby uczestniczące w procedurach wydawniczych.

Autorzy, zgłaszając tekst, podają do wiadomości informacje o źródłach finansowania publikacji oraz wsparciu publikowanych badań przez instytucje, organizacje bądź inne osoby i podmioty (*financial disclosure*).

Ponadto składają oświadczenie o niewystępowaniu konfliktu interesów¹².

¹² „Konflikt interesów u Autora występuje wtedy, gdy Autor ma określone interesy finansowe lub powiązania, bezpośrednie lub pośrednie, lub występują inne sytuacje, które mogą budzić wątpliwości co do jego bezstronności lub wpływać na jego działania”, np. gdy ważność badań jest zależna od relacji osobistych Autora, jego prywatnych opinii, rywalizacji naukowej

Autorzy mogą zostać poproszeni przez Redakcję o przesłanie zgłaszanego tekstu w wersji zanonimizowanej w celu zachowania poufności danych w procesie recenzji.

VII. Zasada udostępnienia danych

Autorzy mogą zostać poproszeni o przedstawienie nieprzetworzonych wyników badań, dlatego powinni być przygotowani do zapewnienia dostępu do tych danych. Nie jest wymagane załączanie danych badawczych do artykułów. Można dokonać archiwizacji tych danych w otwartych repozytoriach danych badawczych¹³, a następnie wprowadzić poprawne ich cytowanie w swoich publikacjach, w szczególności podając numer DOI lub inny identyfikator.

VIII. Zasady dotyczące błędów w opublikowanych pracach

Jeśli Autor odkryje znaczące błędy lub nieścisłości w swoim tekście, zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym Redakcję czasopisma w celu wycofania tekstu, sporządzenia erraty bądź skorygowania zaistniałych błędów.

Autor, zgłaszając chęć publikacji artykułu, jednocześnie deklaruje, że dopełni obowiązku odpowiedzi na wezwanie Redakcji o przedstawienie wyjaśnień w sprawie ewentualnych skarg, zażaleń, zarzutów co do niezetelności naukowej dotyczących publikowanego tekstu.

IX. Korekta tekstów, uzupełnienia

Autor oraz Redakcja i Recenzenci mogą na etapie procesu redakcyjnego (przed publikacją tekstu), na drodze dyskusji, dokonywać korekty tekstów. Autor, zgłaszając tekst do publikacji, zobowiązuje się do aktywnego uczestnictwa w dyskusjach z Redakcją czasopisma.

Redakcja zastrzega sobie prawo do korekty tekstów po opublikowaniu tekstu bez informowania o tym Autorów. Dotyczy to wyłącznie tzw. drobnych zmian. Drobne zmiany obejmują na przykład poprawienie formatowania i pisowni. Nie są to istotne korekty, które wpływają na odbiór czy zakres prezentowanych treści.

Istotne zmiany, takie jak wycofanie artykułu z powodu błędu, dodanie lub usunięcie Autora, poprawa danych wpływających na interpretację wyników badań po opublikowaniu, mogą zostać wdrożone zgodnie z procedurami wskazanymi przez COPE³.

Autorzy są zobowiązani do bezzwłocznego zgłaszania i poprawienia wszelkich dostrzeżonych błędów, niedokładności lub wprowadzających w błąd stwierdzeń.

itp.”. Cyt. za: Oxford Academic, *Conflicts of interest*, https://academic.oup.com/pages/authoring/journals/preparing_your_manuscript/conflicts_of_interest, dostęp 03.04.2023.

¹³ Zachęcamy Autorów do archiwizacji danych badawczych w otwartych repozytoriach danych badawczych:

Repozytorium Otwartych Danych Badawczych Uczelni Krakowskich: <https://rodbuk.pl/>

Katalog Danych Badawczych: <https://mostwiedzy.pl/pl/open-research-data/catalog>

Repozytorium Otwartych Danych Badawczych RepOD: <https://reporod.icm.edu.pl/info/>

Zenodo: <https://zenodo.org/>

Figshare: <https://figshare.com/>

Mendeley Data: <https://data.mendeley.com/>.

X. Dyskusje

Zgodnie z niniejszymi Zasadami etyki publikacyjnej Redakcja zaprasza wszystkich zainteresowanych do podjęcia dyskusji na temat publikowanych treści. Redakcja może zamieścić treść debaty na łamach czasopisma, na stronie www czasopisma lub na zewnętrznej witrynie.

Autor, zgłaszając chęć publikacji artykułu, jednocześnie deklaruje, że na wezwanie Redakcji dopełni obowiązku odpowiedzi na podjętą dyskusję.

XI. Wycofanie tekstu przez Autora

Autor ma prawo do wycofania zgłoszonego do Redakcji tekstu w przypadku rażących zaniedbań Redakcji w trakcie prac redakcyjnych. W razie znacznych opóźnień w pracach redakcyjnych Autorzy powinni zostać poinformowani o przyczynie opóźnienia. Redakcja powinna przekazać Autorowi informację o zakładanym maksymalnym czasie procedowania artykułu. Skargi i zażalenia w sprawie zaniedbań Redakcji oraz wnioski o wycofanie artykułu należy kierować bezpośrednio do Redaktora Naczelnego.

XII. Zasady przestrzegania nadzoru etycznego

Jeśli tekst opisuje badanie przeprowadzane na ludziach, zwierzętach, embrionach, produktach podwójnego zastosowania (*dual-use*) oraz jeśli zawiera dane poufne lub opisuje zagadnienia, które mogą mieć szkodliwy wpływ na środowisko i organizmy żywe, Autor jest zobowiązany do dostarczenia Redakcji deklaracji oraz poświadczeń o uwzględnieniu w badaniach wszelkich procedur oraz przepisów międzynarodowych, krajowych i instytucjonalnych (np. NCN, CDBI – Komitet Sterujący do spraw Bioetyki).

XIII. Zasady ochrony danych osobowych

W przypadku przetwarzania w tekście danych osobowych w celach naukowych należy zapewnić zabezpieczenie praw osoby, której te dane dotyczą, lub uzyskać odpowiednie zgody na przetwarzanie takich danych, w szczególności, mając na uwadze międzynarodowe i krajowe prawo, z naciskiem na Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych). Jeśli to konieczne, Autor powinien dostarczyć Redakcji umowę powierzenia danych osobowych lub stosowne upoważnienia.

XIV. Zasada respektowania praw własności intelektualnej

Autor składający tekst do publikacji musi zadeklarować, że artykuł jest oryginalny, nie narusza praw ani dóbr osobistych osób trzecich oraz że uzyskał zgodę od osób, których wizerunki lub wypowiedzi, dzieła plastyczne lub fotograficzne zostały utrwalone/wykorzystane w utworze, na ich wykorzystanie w tekście i udostępnianie w internecie i druku.

XV. Podstawowe wymagania formalne dotyczące publikacji

Autor, zgłaszając tekst do publikacji, zobowiązuje się w szczególności do dostarczenia wymaganych przez Redakcję i/lub Wydawcę dokumentów i oświadczeń. Autorzy przez publikacją tekstu:

- podpisują z Wydawcą umowę (obowiązek dotyczy wszystkich Autorów artykułu);

- dostarczają do Redakcji oświadczenie o autorstwie, w którym wskazuje się na:
 - wkład poszczególnych Autorów w powstanie publikacji;
 - spełnianie kryteriów autorstwa określonych w niniejszych Zasadach etyki publikacyjnej;
 - niepominięcie żadnych innych osób zasługujących na autorstwo;
 - odpowiedzialność za integralność i kompletność zawartych w oświadczeniu informacji;
- dostarczają deklarację o braku konfliktu interesów (obowiązek dotyczy wszystkich Autorów artykułu);
- dostarczają oświadczenie o oryginalności pracy;
- dostarczają informacje o źródłach finansowania publikacji oraz wsparciu instytucjonalnym publikowanych badań przez organizacje i inne osoby i podmioty (*financial disclosure*);
- dostarczają odpowiednie deklaracje, licencje, sublicencje, zgody lub umowy wymagane prawnie (np. zgodę na wykorzystanie ilustracji, oświadczenie o prawie do dysponowania wizerunkiem);
- dostarczają inne wymagane deklaracje oraz poświadczenia, w tym o uwzględnieniu w badaniach wszelkich procedur etycznych.

Wszelkie wymagane druki w wersji do pobrania znajdują się na stronie www.czasopisma.

W przypadkach nieopisanych w niniejszych Zasadach etyki Redakcja stosuje się do zaleceń wskazanych w *COPE Retraction Guidelines*⁸ oraz *COPE Flowcharts*³.

Zasady dotyczące Recenzentów

I. Proces recenzowania

Recenzenci uczestniczą w pracach zespołu redakcyjnego i mają wpływ na decyzje podejmowane przez Redakcję. Mogą także, w porozumieniu z Autorami, wpływać na ostateczny kształt i doskonalenie publikowanych prac.

Recenzja jest przeprowadzana w trybie *double blind*, co oznacza, że Autorzy i Recenzenci nie znają swoich tożsamości.

Tożsamość Autorów jest nieznaną dla Recenzenta, ale znana Redakcji.

Nazwiska recenzentów poszczególnych publikacji/zeszytów nie są ujawniane w danym numerze czasopisma. Raz w roku czasopismo podaje do publicznej wiadomości listę współpracujących recenzentów.

Recenzji są poddawane wszystkie teksty naukowe (nie dotyczy: recenzji nienaukowych, sprawozdań, komunikatów, artykułów popularnonaukowych, edytoriali).

Recenzja odbywa się przed publikacją tekstu, po złożeniu tekstu przez Autora do oceny Redakcji.

Redakcja powołuje do oceny każdej publikacji co najmniej dwóch niezależnych Recenzentów spoza jednostki naukowej afiliowanej przez Autora publikacji (recenzje zewnętrzne). Teksty w języku obcym ocenia co najmniej jeden Recenzent afiliowany w instytucji zagranicznej innej niż Autor recenzowanej pracy.

Za dobór Recenzentów odpowiada Redakcja, kierując się w szczególności zainteresowaniami badawczymi, dorobkiem naukowym i kompetencjami Recenzenta w dziedzinie nauki, do której omawiany tekst należy.

Recenzent może odmówić wykonania recenzji z przyczyn formalnych (np. konflikt interesów, brak możliwości dotrzymania terminów na wykonanie recenzji) lub pozaformalnych (zainteresowania badawcze nie pokrywają się z tematyką podejmowaną w tekście). W takim przypadku Recenzent jest zobowiązany do bezzwłocznego powiadomienia Redakcji.

Niedopuszczalne jest powołanie na Recenzenta członka Redakcji lub członka Rady Naukowej.

Redakcja nie wykorzystuje recenzji z innych czasopism, z komercyjnych platform recenzji, forów internetowych itp.

Wyboru Recenzenta dokonuje Redakcja. Do recenzowania wybierani są Recenzenci zewnętrzni sugerowani i wybrani przez redaktorów, innych Recenzentów, inne Redakcje o podobnej tematyce.

Gdy Autorem tekstu jest członek Redakcji lub Rady Naukowej, dobór Recenzenta spoczywa na innym członku Redakcji, niebędącym Autorem. Osobę taką dotyczą zasady i obowiązki Autora, nie dotyczą jej natomiast przywileje członka Redakcji lub Rady Naukowej związane z udziałem w pracach redakcyjnych, w procesie recenzowania i w podejmowaniu decyzji powiązanych z tym tekstem.

Recenzja musi mieć formę pisemną. Recenzent może dostarczyć formularz recenzji lub uzupełnić recenzję z wykorzystaniem odpowiedniego formularza online. Recenzja musi zawierać jednoznaczny ocenę co do dopuszczenia artykułu do publikacji bądź jego odrzucenia.

Tylko teksty, które podlegają procesowi recenzji i uzyskały dwie pozytywne recenzje, mogą zostać dopuszczone przez Redakcję do publikacji.

Teksty, które uzyskały jedną negatywną recenzję, w odniesieniu do których recenzent wskazuje na możliwość dopuszczenia tekstu do publikacji po poprawieniu go, mogą być odesłane wraz z zaleceniami do Autora. Autor wprowadza odpowiednie korekty, następnie tekst jest przesyłany do ponownej recenzji (druga tura recenzji).

Wówczas drugi z Recenzentów powinien być poinformowany o wyniku pierwszej tury. Teksty, które uzyskały jedną negatywną recenzję, mogą być jednak odrzucone przez Redakcję bez przeprowadzenia drugiej tury recenzji.

Kryteria oceny brane pod uwagę w trakcie procesu recenzji są wskazane w formularzu recenzji.

Redakcja dostarcza Recenzentowi formularz recenzji, który jest podstawowym dokumentem dla wyrażenia wniosków Recenzenta. Recenzent może dodatkowo dostarczyć wraz z formularzem recenzji inne materiały (np. spisane uwagi, treść tekstu z komentarzami).

Treść recenzji nie jest ujawniana publicznie.

Raporty z recenzji są dostępne dla Autorów (po anonimizacji) i Redakcji czasopisma.

Nie jest dopuszczalna żadna bezpośrednia interakcja między Autorami a Recenzentami. Kontakt jest zanonimizowany. Wnioski i raporty z recenzji oraz odpowiedzi Autorów są przekazywane za pośrednictwem Redakcji lub z wykorzystaniem odpowiedniego systemu zapewniającego anonimizację danych w trybie *double blind review*.

II. Zasada poufności

Wszystkie recenzowane prace mają charakter poufny, co oznacza, że ujawnianie ich osobom trzecim jest niedopuszczalne (z wyjątkiem osób do tego upoważnionych).

III. Zasada zachowania standardów obiektywności

Recenzje powinny mieć charakter obiektywny. Personalna krytyka Autorów prac jest uważana za niestosowną. Wszystkie spostrzeżenia Recenzenta powinny zostać odpowiednio uargumentowane.

IV. Zasada rzetelności naukowej

Recenzenci są zobowiązani dołożyć wszelkich starań dla przestrzegania standardów i zasad etycznych związanych z publikacją tekstów naukowych i przeciwdziałać praktykom niezgodnym z przyjętymi standardami. W tym celu mogą oni nanosić stosowne poprawki, a także w przypadku podejrzeń nieuczciwych praktyk (plagiatu, fałszowania wyników badań etc.) lub działań nieetycznych podjąć decyzję o niedopuszczeniu tekstu do publikacji.

V. Zasada rzetelności źródeł

Recenzenci, jeśli zachodzi taka potrzeba, powinni wskazać odpowiednie prace nieprzywołane przez Autora. Wskazane i zgłoszone Redakcji powinny być także wszelkie istotne podobieństwa do innych prac.

VI. Zasada fair play

Kwestie takie jak: rasa, płeć, wyznanie, pochodzenie, obywatelstwo czy przekonania polityczne Autorów w żaden sposób nie mogą wpływać na wynik recenzji. Teksty zgłaszane do publikacji są oceniane przede wszystkim pod względem merytorycznym, formalnym i technicznym. Decyzje Recenzentów muszą opierać się na wartościach naukowych⁴.

VII. Zasada przeciwdziałania konfliktom interesów u Recenzentów

Recenzenci nie mogą wykorzystywać recenzowanych prac dla swoich osobistych potrzeb i korzyści. Nie mogą oni również oceniać tekstów, w których przypadku może występować konflikt interesów z Autorem/Autorami.

Konflikt interesów w przypadku Recenzenta może wystąpić, gdy zaistnieją okoliczności, które mogą budzić wątpliwości co do jego bezstronności lub wpływać na jego działania podczas procedury recenzowania, np. powiązania służbowe, finansowe, prawne, opinie Recenzenta, rywalizacja naukowa, relacje rodzinne.

VIII. Zasada terminowości

Recenzenci zobowiązani są dostarczyć recenzje w ustalonym terminie. Jeżeli z jakichś względów (merytorycznych, braku czasu) nie są oni w stanie dotrzymać terminu bądź podjąć się recenzji, powinni niezwłocznie poinformować o tym fakcie Zespół redakcyjny.

W przypadkach nieopisanych w niniejszych Zasadach etyki publikacyjnej Redakcja stosuje się do zaleceń wskazanych w *COPE Retraction Guidelines*⁸ oraz *COPE Flowcharts*³.

Zasady dotyczące członków Rady Naukowej

Członkowie Rady Naukowej powinni być uznanymi ekspertami w dziedzinie zgodnej z zakresem tematycznym czasopisma.

Imiona i nazwiska oraz afiliacje członków Rady Naukowej są opublikowane na stronie internetowej czasopisma. Redakcja zobowiązuje się do bezzwłocznego aktualizowania informacji o składzie Rady Naukowej.

I. Obowiązki członków Rady Naukowej

Do obowiązków członków Rady Naukowej należy:

1. Opieka nad przestrzeganiem standardów i zasad etycznych obowiązujących Autorów, Redaktorów, Recenzentów na każdym etapie publikacji tekstów w czasopiśmie, z naciskiem na rzetelność naukową, transparentność procedur, dążenie do prezentowania wartościowych i użytecznych tekstów naukowych.
2. Wyznaczanie i aktualizacja celów i misji czasopisma, kontrola realizacji misji czasopisma.
3. Dążenie do wdrażania najlepszych dobrych praktyk, dostosowanie do zaleceń i wymagań w zakresie prac redakcyjnych i informacji naukowej.
4. Identyfikacja i dobór członków Redakcji oraz weryfikacja działań Redakcji.
5. Określenie grupy odbiorców czasopisma.
6. Promocja czasopisma.
7. Okresowa weryfikacja rozwiązań i praktyk stosowanych przez czasopismo.
8. Zachęcanie Autorów i Recenzentów do podjęcia współpracy z czasopismem.
9. Współpraca z innymi członkami Rady Naukowej.
10. Mentoring, określanie polityki rozwoju czasopisma.
11. Współpraca z Redakcją czasopisma oraz Wydawcą.
12. Rozwiązywanie sporów i nieporozumień, kontakt z organami zewnętrznymi (np. COPE).
13. Wspieranie na wniosek Redakcji jej działań, w szczególności w przypadku wszelkich naruszeń.

Zasady dotyczące Czytelników

I. Otwarty dostęp

Czasopismo jest publikowane w otwartym dostępie, co oznacza, że wszystkie treści są dostępne bezpłatnie dla użytkowników i instytucji w czasie i miejscu przez nich wybranym.

Dostęp do treści publikowanych online w czasopiśmie nie wymaga logowania.

Wszystkie teksty pochodzące z czasopisma są publikowane w wersji elektronicznej na licencji Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe (CC BY 4.0), co oznacza, że utwory można kopiować i rozpowszechniać w dowolnym medium i formie, zmieniać, remiksować, adaptować (więcej na stronie: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.pl>).

II. Dyskusje

Redakcja zaprasza wszystkich zainteresowanych do podjęcia dyskusji na temat publikowanych treści. Redakcja może zamieścić treść debaty na łamach czasopisma, na stronie www czasopisma lub na zewnętrznej stronie.

III. Wykrycie przejawów nierzetelności naukowej

Redakcja prosi o informowanie w przypadku wykrycia wszelkich przejawów nierzetelności naukowej (*scientific misconduct*), w szczególności: *ghostwriting*; *guest authorship*, plagiatstwo, zmyślanie lub fałszowanie danych, manipulowanie danymi, zjawisko Matyldy, efekt św. Mateusza⁶, błędne i niesumienne przeprowadzenie postępowania badawczego oraz naruszenie zasad etyki w nauce. Redakcja czasopisma ma obowiązek rejestrowania i archiwizowania takich przypadków. Sugeruje się, aby zgłoszenie zawierało szczegółowy opis sprawy oraz wskazanie, jakich treści dotyczy.

Zgłoszenia takie muszą być bezzwłocznie przeanalizowane i rozpatrzone przez Redaktora Naczelnego oraz Radę Naukową.

Redakcja po otrzymaniu zgłoszenia kontaktuje się z Autorem, prosi o wyjaśnienie, zapoznaje się ze zgromadzonymi i dostarczonymi dowodami na nierzetelność naukową, a następnie formułuje decyzję o wycofaniu, sprostowaniu/korekcie, o poinformowaniu odpowiednich organów i/lub instytucji. Redakcja kontaktuje się z osobą zgłaszającą naruszenie i/lub udostępnia publicznie decyzję.

Kontakt z Redakcją czasopisma:

Wątpliwości dotyczące rzetelności naukowej należy kierować: zdzislaw.zblewski@uj.edu.pl. Dyskusje, uwagi należy kierować: zdzislaw.zblewski@uj.edu.pl.